څو سویونیز ټرینګ د کار په جریان کې د ټرینګ هدفونو ته له نژدې کېدو سره مرسته کوي . کوم شیان چې په ټولګي کې تطبیق کېږي په لاندې طریقو سره سنبه کېږي :

- لارښوونه .
- پر پرابلمونو بحث او اصلي ریښې یې پیدا کول .
- د ضرورت په وخت کې د ټرینګ کوونکي عملي برخه اخېستل .

- د کار په جریان کې د ټرینګ وخت او د ټرینګ ورکوونکي له پاره سنجول شوې منابع دا دي :

- د ښوونکو او زده کوونکو د اوسني او پخواني کار په هکله ، د زده کوونکو کتابچې او د کارکتابونه .
- د زده کوونکو سلوک (کړه وړه) .
- د ټولګي په بحث کې د زده کوونکو برخه اخېستنه (سوالونه او ځوابونه) .
- د عملي کارونو په جریان کې د زده کوونکو فعالیتونه او عکس العملونه .
- د ښوونکي د مباحثې موضوعات او ټکي .

له ټرینګ څخه وروسته بحثونه (DISCUSSION) :

بحث کول د ټرینګ یوه ارزښت لرونکې او اساسي برخه ده چې د مباحثې په جریان کې د ټرینګ پر نتیجو باندې د ښوونکو او ټرینر تر منځ توضیحات او افهام او تفهیم کېږي چې ټرینګ ورکوونکي او ښوونکي د ټرینګ هدفونو ته ورسېږي .
هغه مباحثه چې اساس یې پر سوال او ځواب او د فکر کولو د عملیې پر لارښوونه ولاړه وي ، د هدفمنو سوالونو له لارې څرګندېږي . د ښوونځي د کتنې په جریان کې دوه ډوله مباحثې کېږي :

۱- FES او ښوونکي / HT او ښوونکي د هر درسي ساعت په پای کې د پنځو دقیقو له پاره یو له بل سره بحث کوي .

۲- د یوه ښوونځي د HT + FES او ښوونکي د ورځې په پای کې تر یوه ساعت زیات د درسونو د مشاهدې په هکله مباحثې کوي . په دې ډول مباحثو کې د مشکلاتو اصلي ریښې پیداکېږي .

د ټرېننګ محتویات

تربیتي اروا پوهنه

- د تربیتي اروا پوهنې موضوع او هدف
- په تدریس کې د تربیتي اروا پوهنې اهمیت

زده کړه

- فعاله زده کړه
- د فعالې زده کړې له پاره د هڅونې اهمیت
- د معلوماتو د وړاندې کولو د شکل اهمیت
- د فعالې یا موثرې زده کړې ګټې

- د زده کړې نظریې

- د ارتباط نظریه
- د چمتووالي قانون
- د تاثیر قانون
- د تکرار یا تمرین قانون
- د زده کړې تقویتي قانون
- د زده کړې تقویتي نظریه
- د ګشتالت نظریه

- پر زده کړه باندې موثر عوامل

- چمتووالی
- تېرې تجربې
- د زده کړې وضع یا حالت
- د زده کوونکو فعالیت
- انګېزه یا محرک

- ارثي عوامل
- چاپېریال

- ښوونه او روزنه

- د ښوونې او روزنې هدفونه
- د ابتدایي دورې ښوونه او روزنه
- دثانوي دورې ښوونه او روزنه

- ښوونکی

- د ښوونکي شخصیت
- د ښوونکي بیالوژیکي صفات
- د ښوونکي اجتماعي صفتونه
- د تدریس له پاره د ښوونکي اماده‌گي

- درسي ممد مواد او لوازم

- د درسي ممدو موادو او وسایلو اهمیت په تدریس کې

- د ځینو ساده محیطي درسي ممدو موادو تفصیل

- توره تخته
- فللیني تخته
- د نشراتو تخته
- منځنی تخته
- چارټونه
- موډلونه
- جیومتري (هندي بکس)
- چوټ

– درسي پلان

- کلني درسي پلان
- میاشتني درسي پلان
- د یوه درسي واحد پلان

– د یوه درسي ساعت د پلان اهمیت
– د یوه درسي پلان اساسي ګڼې او وظیفې
– د یوه درسي پلان په جوړولو کې باید لاندې اساسي مرحلې په نظر ونیول شي .

– د تدریس میتودونه

– د تدریس د میتودونو اهمیت
– د تدریس د میتودونو ډولونه

I – د عملي تدریس میتودونه

- د عملي میتود هدفونه
- د عملي میتود ګټې
- د عملي میتود کړنلاره
- د تجربې او ازمایښت میتود
  - د تجربې میتود هدفونه
  - د تجربې د میتود کړنلاره
- عملي کارونه
  - الف : انفرادي عملي کارونه
  - ب : ګروپي عملي کارونه
  - ج : پروژه یي عملي کارونه
- مشق او تمرین

II – شفاهي میتودونه

- د کتاب د لوست میتود

- د لکچر میتود
- د سوال او ځواب میتود

III- سمعي او بصري میتودونه

- د مشاهدې میتود
- د نمایش میتود

IV- ځینې نور میتودونه

- استقرایي او قیاسي میتودونه
- د کوچنیو تدریس میتودونه

V- لابراتواري میتود

- د لابراتواري میتود ښه والی
- د لابراتواري میتود محدودیتونه

په ټولګي کې د درسي میتودونو پلې کول

- ښوونکی د فعالیت د مرکز په توګه
- زده کوونکي د فعالیت مرکز

ارزیابي او آزموینه

- ارزیابي
  - د ارزیابۍ هدفونه
  - د ارزیابۍ عامې ګټې
- آزموینه
  - د آزموینې هدفونه
  - د آزموینې ځانګړتیاوې
  - د آزموینې او ارزیابۍ ترمنځ توپیر
  - د پوښتنو له مخې د ازموینې ډولونه
  - عملي آزموینه

- تقریري آزموینه
- تحریري آزموینه
- د تحریري آزموینې ډولونه

I ـ مقالوي آزموینه

- د مقالوي آزموینې د استعمال ځایونه
- د مقالوي پوښتنو د جوړولو قوانین
- د مقالوي آزموینې ډولونه
- لنډ ځوابه مقالوي آزموینه
- محدود ځوابه مقالوي آزموینه
- د مقالوي آزموینو د نمرو ورکولو طریقه
- د مقالوي آزموینو ښېګڼې او نیمګړتیاوې

II ـ عیني (آفاقي) آزموینه

- د عیني پوښتنو ځانګړتیاوې
- د عیني ازموینو ډولونه

الف ـ صحیح ، غلطي پوښتنې

- د صحیح ، غلطو آزموینو ګټې

ب ـ څو ځوابه پوښتنې

- د څو ځوابه پوښتنو ښېګڼې او نیمګړتیاوې

ج ـ مقابلوي یا مقایسوي آزموینه

- د مقابلوي آزموینې د جوړښت قوانین
- د مقابلوي آزموینې ښېګڼې او نیمګړتیاوې

د ـ تکمیلي آزموینه

- د تکمیلي آزموینې د جوړولو قوانین
- د تکمیلي آزموینې ښېګڼې او نیمګړتیاوې

- د تکمیلي آزموینې د استعمال ځایونه

احصائیه

- د احصایې ځینې اساسي مفاهیم
- رنج
- میانه
- موډ
- اوسط
- معیاري انحراف
- د ارزیابۍ عمومي جدول

د ټولګي اداره (منجمنت)

- منجمنت (اداره)
- د ښوونځي د منجمنت اصول
  - د دسپلین مراقبت
  - د اختلاف نشتوالی
  - همکاري
  - نوبت
  - د کارویش
  - مناسبه ورکړه او پاداش
  - ترفیع یا ارتقا
- پراخ نظرلرل او د ښوونځي د نظم اهمیت
  - د ښوونځي نظم او نسق
  - د هوسا ژوند له پاره د ماشومانو اماده کول
  - د ښوونځي او ټولنې تر منځ اړیکې
  - د ښوونځي ډسپلین

- د ښوونځي د ډسپلين تعريف او مقصد
- د ښوونځي د ډسپلين نوې مفکورې
  - خارجي ډسپلين
  - داخلي ډسپلين
  - ډيموکراټيک يا اجتماعي ډسپلين
- هغه عوامل چې د ښوونځي ډسپلين ترخپل تاثيرلاندې راولي
  - (اول) مجازات
  - د جزا په برخه کې نظريات
  - حفاظتي / حمايتي نظريه
  - وقايوي نظريه
  - اصلاحي نظريه
  - د قصد اخيستلو نظريه
- په ښوونځي کې د مجازاتو ډولونه
  - لفظي سزا
  - جريمه
  - اضافه کاري
  - محروميت
  - بدني جزا
  - تعطيل او اخراج
- دويم مکافات (انعام)
  - د مکافات ډولونه
  - د ښې حاضرۍ په مقابل کې انعام
  - په سپورټي لوبو کې د ښه فعاليت په مقابل کې انعام
  - تعليمي او تربيتي انعامونه
  - اخلاقي انعامونه

• ګروپي يا ډله ايز انعامونه

– دريم : توصيه

• د ټولګيو اداره

• پرمختلفو ټولګيو باندې د زده کوونکو وېشل

• فزيکي عمر

• عقلي عمر

• د ښوونځي په مضمونونوکې برياليتوب

• ترکيبي وېشل

– د رياضي د تدريس اصول :

• د رياضي د مضمون ځينې موثرې طريقې .

• د ۷ – ۱۲ ټولګي د رياضي د مضمون د موضوعګانو وېش .

• د رياضي د مضمون درسي پلانونه .

– د فزيک د مضمون ځينې موثرې طريقې :

• د فزيکي تجروبو د سرته رسولو په وخت کې ځينې هدايتونه

• د فزيک د تدريس ځينې سامانونه

• د ۷ – ۱۲ د فزيک د مضمون د موضوعګانو وېش

• د فزيک د مضمون درسي پلانونه

– د کيميا د تدريس اصول :

• د کيميا د تدريس وسايل

• د کيميا د زده کړې په عمليه کې د زده کوونکو لابراتواري او پرکتيکي درسونه

• د کيميا د لابراتوار او د ځينو سامانونو او موادو د استعمال له پاره لازمي لارښوونې

• د کيميا د لابراتوار د ځينو سامانونو ښودنه

• د ۷ – ۱۲ ټولګي د کيميا د مضمون د موضوعګانو وېش

• د کيميا د مضمون درسي پلانونه

- د انګلیسي ژبې د تدریس اصول :

- د انګلیسي ژبې د تدریس ځینې موثرې طریقې
- د انګلیسي ژبې د مختلفو مهارتونو وده
- د انګلیسي ژبې د زده کړې منابع او قابلیتونه
- د انګلیسي د مضمون درسي پلانونه

- ضمیمې

د ټرېننګ میتودولوژي (TRAINING METHODOLOGY) :

پېژندنه / ښنودنه

- د مختلفو برخو تحلیل او تجزیه .
- عملي / نمونه یي درسونه ، تقلیدي درسونه ، کوچني درسونه (د لارښوونکو / برخه والو په واسطه).
- مباحثې (د ټرېننګ په دوران کې او د عملي درسونو څخه وروسته) .
- د پرابلمونو په اساس تدریس
- د مفهوم په اساس تدریس
- سوالونه / ځوابونه
- ګروپي کارونه .
- علمي سیر (علمي کتنه) .
- د اورهیډ پروجکټور په واسطه ښودنه او معلومات ورکول .
- د ویډیو کیسټ له لارې مقایسوي مطالعه .

د ټرېننګ(TRAINING) ارزیابي

د بیفیر BEFARe د تعلیمي مؤسسې یو اساسي هدف دا دی چې د خپلو تعلیمي فعالیتونو ACTIVITIES ارزیابي کوي . په همدې اساس باید د هر ټرېننګ TRAINING په آخر کې (پنځه ورځني - لس ورځني او نور) د ټرېننګ شویو ښوونکو

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

مقدمه

د بیفیر د ښوونې او روزنې په فعالیتونوکې د ښوونکو روزنه اساسي دنده ګڼل کېږي. مناسب تربیتي هدف ته د رسېدو په غرض ښوونکې د خپلو مسلکي مهارتونو او پیداګوژیکي معلوماتو د پراختیا له پاره مسلسلې مطالعې ته اړتیا لري .

د جګړو په دوران کې په افغانستان کې ټولې تربیتي مؤسسې او ودانۍ یا له منځه تللي او یا زیانمنې شوې دي چې ښوونکو او د هغوی تربیتي فعالیتونو ته سخته صدمه رسېدلې ده .

کله چې جي ، ټي ، زیډ BEFARe بیفیر په ۱۹۹۱ع کال کې د مهاجرو افغانانو له پاره خپل تعلیمي پروګرامونه په پېښور کې پیل کړل ، په رسمي او نیمه رسمي تعلیماتوکې یې د ښوونکو روزنې ته خاص پام وکړ .

له نېکه مرغه اوس دا زمینه برابره شوې ده چې د نړیوال بانک په مرسته د ثانوي دورې له پاره د ریاضی ، فزیک ، کیمیا او انګلیسي د ښوونکو د مسلکي پوهې د لوړولو او ورسره د مرستې کولو له پاره هم ښوونکي وروزل شي .

او د ټرېننګ د هدفونو ارزيابي وشي . په دې معنا چې ټرېننګ شويو ښوونکو په TRAINING کې له شاملو موضوعاتو څخه څومره ګټه اخيستې ده ؟ ښوونکي او ټرېنر د ټرېننګ هدفونو ته څومره رسېدلي دي ؟

له استعمال شوي درسي او محيطي موادو څخه په سمه توګه ګټه اخېستلای شي او دا مواد د تدريس په جريان کې په مناسب ډول استعمالولای شي ؟

د(TRAINING)په واسطه د ښوونکو په علمي ، مسلکي او پېداګوژيکي معلوماتونو او مهارتونوکې زياتوالي راغلی دی او کولای شي چې له دې مهارتونو څخه دخپل تدريس په جريان کې ګټه واخلي ؟

د ټرېنر ارزيابي

په همدغه وخت کې ټرېنر خپل کار ارزيابي کوي او د ټرېننګ نيمګړتياوې په ګوته کوي . دا نيمګړتياوې په راتلونکو ټرېننګونو کې په نظر کې نيسي . د دې ټرېننګ له نتيجو څخه په راتلونکو ټرېننګونو کې ګټه اخلي . د تر ټرېننګ لاندې کسانو/ ښوونکو اړتياوې پېژني او د اړتياوو پر اساس خپل پروګرامونه عياروي .

په عمومي ډول وليدل شي چې په ټرېننګ کې د ښوونکو مسلکي پوهه او مهارت زيات شوی دی . د نورو ښوونکو له تجربو څخه يې ګټه اخېستې ده ، په خپل ځان يې اعتماد پياوړی شوی دی .

د ښوونکي ارزيابي

د بيفيرډ ټرېننګونو په تقويتي ټرېننګ (REFRESHER TRAINING) کې دوه ورځې او په اساسي ټرېننګ (BASIC TRAINING) کې څلور ورځې د تر ټرېننګ لاندې ښوونکي په مختلفو ګروپونو او په مختلفو صنفونو کې په ښوونځيوکې د ټرېنر ترمشاهدې لاندې عملي درسونه ورکوي او بيا وروسته پر دې درسونو مناقشه او بحث کېږي .

لومړی مدرس ښوونکی او بيا د مربوطه ګروپ نور ښوونکي خپل نظرونه وايي او ټرېنر يې اوري . په همدغه وخت کې ټرېنر د خپل کار ارزيابي هم کوي چې د ټرېننګ هدفونه ترکومې اندازې پورې ترلاسه شوي دي . له بلې خوا په عملي درسونوکې ښوونکي ارزيابي کېږي چې :

- د درس قدمونه په درست ډول تعقیب شول ؟
- زده‌کوونکو ته په درس کې ډېره برخه ورکړ شوه او ښوونکي د یو لارښود په حیث کار وکړ .
- له کمزوریو زده‌کوونکو سره د ښوونکي همکاري زیاته وه ؟
- د سوال او جواب له میتود څخه کار واخیستل شو ؟
- ښوونکي د ټولګي نظم ، نظافت او حاضرۍ ته توجه وکړه ؟
- زده‌کوونکي درس ته وهڅول شوو ؟
- د ښوونکي لهجه له زده‌کوونکو سره دوستانه وه ؟
- نوي درس ته له تېردرس سره ارتباط ورکړ شو ؟
- ښوونکي درس ته چمتوالی درلود ؟
- توره تخته په درست ډول استعمال شوه ؟
- زده‌کوونکو ته په تخته د کارکولو وخت ورکړ شو ؟
- د موضوع په اړوند درسي او محیطي مواد ، چارټونه او نور په مناسب ډول استعمال شو ؟
- د زده‌کوونکو کارونه اصلاح او چک شول ؟
- تدریس یې له آسان څخه د مشکل او له مقرون څخه د نیمه مقرون او مجرد په لور روان ؤ ؟
- له لارښود څخه په مناسب ډول استفاده وشوه ؟
- یو مناسب درسي پلان یې درلود ؟
- له مناسبو میتودونو څخه استفاده وشوه ؟
- د کورنیو کارونو د چک کولو او ورکولو صلاحیت یې زیات شوی دی ؟
- په ټولګي کې د خپل تدریس د موثریت له پاره په زده‌کوونکو ګروپي کار وشو ؟
- مربوطې تجربې وشوې ؟
- له ملګري سره د کارکولو روحیه په زده‌کوونکو کې تقویه شوه ؟
- ګډون کوونکي درسي پلانونه جوړولی او ګټه ترې اخیستلای شي ؟
- د خپلو زده کوونکو د اړتیاوو د پېژندلو مهارت یې درلوده ؟



BEFARe

"Basic Education for Afghan Refugees"
UNIV. P. O. Box 1481, 8 Tatara Road,
Rahat-Abad, Peshawar, Pakistan
Telephone: 840631

- د دوی فردي توپیرونه یې په نظر کې نیولي وو ؟
- ښوونکی ساده محیطي مواد پخپله برابرولای شي ؟
- د ګډون کوونکو ستونزې څومره حل شوي دي ؟
- او بالآخره د درس هدفونه یې ترلاسه کړل ؟

دګډې مباحثې اومناقشې په نتیجه کې هر ښوونکی خپلې مثبتې نقطې او نیمګړتیاوې پخپله بیانوي او نور یې اوري او بحث وربانديې کوي ، همدا پخپله د ټرېننګ یوه اساسي برخه ده . د ښوونکود مباحثو اوعملي درسونو د نیمګړتیاووپه نتیجه کې ټرېنر دې نتیجې ته رسېږي چې د ټرېننګ څومره هدفونه لاس ته راغلي دي اوڅومره نیمګړتیاوې پاته دي .په راتلونکو سیمینارونو کې کوم ډول تغیراتو ته ضرورت دی او د سیمینار ګډون کوونکي په آینده کې بل کوم ډول ټرېننګ ته ضرورت لري ، او په عملي او نمونه یي درسونو کې یې څومره له درسي میتودونو او موادو څخه ګټه اخیستي ده .

د ټرېننګ بل ډول ارزیابي داده چې د ټرېننګ په آخره ورځ له ګډون کوونکو څخه د ټرېننګ د موضوعاتو په هکله تحریري ازموینه اخیستل کېږي ، نتیجې یې کتل کېږي. معلومېږي چې د ټرېننګ هدفونه څومره لاس ته راغلي دي اوڅومره مشکلات او ستونزې لا اوس هم پاتې دي . له ګډون کوونکو څخه کوم داسې ګډون کوونکی شته دی چې په راتلونکي ټرېننګ کې بیا هم برخه ورکړای شي او په (ON THE JOB TRAINING) کې ورته FES یا M.T ډېره توجه وکړي .

د ترینګ عمومي هدفونه

- روزنکوته عمومي پیداګوژیکي پوهه ورکول .
ترټرینګ لاندې ښوونکي د بیفیرله تعلیمي او تدریسي درسي موادواومیتودونو سره آشنا کول .
- د ریاضي ، فزیک ،کیمیا او انګلیسي مضمونونو د تدریس له پاره د ښوونکو خاصو مسلکي مهارتونو ته وده ورکول .
- د ښوونځیو له اداري سیستم سره د ښوونکو آشنا کول .
- د مخدرو موادو ، ماینونو، روغتیا ، له ماشوم څخه ماشوم ته او داسې نورو موضوعاتو څخه خبرتیا .

د ترینګ مفهوم (CONCEPT)

موده	دلاربنود په واسطه	دټرینګ محتویات	مطلوب ګروپ (برخه وال)	عمومي هدفونه	دټرینګ ډولونه	دموضوعاتو شمېر
لس ورځنی	M.T.S F.E.S	مفاهیم ، د عمومي پیداګوژي موضوعات، تعلیمي/تدریسي مواد ، عملي مهارتونه ، د ښوونې اوروزنې مفهوم ، د ښه ښوونکي صفتونه ،تدریسي میتودونه ، درسي پلانونه ، درسي کومکي مواد، تربیتي روانشناسي، امتحان او ارزیابي ،اداره اونظارت .	د بیفیر ښوونکي او نور نوي ښوونکي	مطلوب ګروپ (Target Grop) د ریاضی ، فزیک ، کیمیا او انګلیسي د تدریس د مناسبو میتودونو او درسي موادو سره آشنا کول، د بیفیرد اهدافو څخه خبرتیا او د هغوی درسي مهارتونو ته وده ورکول .	اساسي ټرینګ	1
پنځه ورځنی	M.T.S F.E.S	د مشاهده کوونکي د مخکیني رپورټ او اولازموضرورتونو په اساس .	د بیفیر ښوونکي او نورښوونکي	د تدریس معاینه کول .	تقویتي ټرینګ	2

د داخل خدمت ښوونکو روزنه :
(IN SERVICE TEACHER TRAINING)

د داخل خدمت ښوونکو روزنه په اصل کې د ښوونکو دوامداره باخبري، پیداګوژیکي پوهه، د تدریس مهارتونه او د معلوماتو پراختیا ده چې د باکیفیته ښوونې او روزنې هدفونه تر سره او د ښوونې تعلیمي کال په موده کې پلي شي. دا ټرېننګونه په لنډو او اوږدو مودو کې د کورسونو، سیمینارونو، ورکشاپونو او د کار په جریان کې د روزنې په شکل تطبیق کېږي.

د ټرېننګ ډولونه (TYPES OF TRAINING) :

په بیفیر کې په لاندې درېو اساسي ډولونو سره ټرېننګونه تر سره کېږي :

۱- لس ورځني / پنځه ورځني سیمینارونه .

۲- په وظیفه کې دننه ټرېننګ کله چې MT یا FES کتنه کوي.

۳- ترغرمې وروسته مجلسونه چې د موضوعاتو او مضامینو د لا ښه کولو له پاره کېږي. د ټرېننګونو ټول ډولونه چې دلته ذکر شوي دي دوه برخې لري :

لومړی : په مضمون کې معلومات ترلاسه کول .

وهم : د مهارتونو ترلاسه کول او وده ورکول .

۱- اساسي ټرېننګ او هدفونه یې (BASIC TRAINING) :

دا ټرېننګونه لس ورځې دوام لري چې د نویو ښوونکو له پاره دایرېږي :

- تر ټرېننګ لاندې کسان د بیفیر له تدریسي اصولو سره (تعلیمي مواد و، میتودونو او تخنیکونو سره د نمایشونو / ښودنو ، تجزیو او مباحثو له لارې) آشنا کول .
- د عملي او نمونه یې درسونو ، لابراتواري تجربو او داسې نورو طریقو له لارې د ټرېننګ د برخه والو مهارتونو ته وده ورکول .
- په عمومي پیداګوژي کې د ټرېننګ د برخه والو لوړول .
- د ټرېننګ برخه والو / د نورو مؤسسو ښوونکي او روزونکي د بیفیر له درسي او کومکي موادو له استعمال سره آشنا کول .
- د بیفیر تدریسي او مسلکي پوهه نورو پروژو ته انتقالول .

• د رياضي ، فزيک ، کيميا او انګليسي ښوونکو ته مسلکي پوهه ورکول .

۲ـ تقويتي ټرينګ او هدفونه يې (REFRESHER TRAINING) :

• دا ډول ټرينګونه پنځه ورځې لري چې د داخل خدمت ښوونکو د مشکلاتو او اړتياوو په اساس د تربيه کوونکو د ارزيابي په نتيجه کې کېږي . په دې ټرينګونو لاندې ټکي بايد په نظر کې ونيول شي :

• د پروژې نويو مفاهيمو او موضوعاتو ته پام کول .

• د کار په جريان کې د نظارت او مشاهدې له مخې د تېر ټرينګ نوې اړتياوې پيدا کول .

• د بيفير درسي مواد ، ميتودولوژي ، د ميتودونو پس منظر او مفاهيمو باندې تاکيد کول .

• د بيفير د ميتودولوژۍ او تخنيکونو د استعمال قابليت پيدا کول (د هغو موادو په تدريس کې چې د بيفير نه دي) .

• د مختلفو درسي کومکي موادو تهيه کول او هغوی ته مربوطه مشقونه پيدا کول ، د مختلفو مفاهيمو د تدريس له پاره مؤثر پلانونه جوړول (رياضي ، فزيک ، کيميا ، انګليسي) .

• په عمومي پيدګوژي او د ښوونځي اداري سيستم کې برخه والو ته مسلکي پوهه ورکول .

• د عملي تجربه يي درسونو په واسطه د تدريس مهارتونو ته وده ورکول . په مختلفو ټرينګونو کې د موضوعاتو او ټرينګ د مهارتونو د زده کړې تناسب ساتل .

د کار په جريان کې ټرينګ (ON THE JOB TRAINING) :

هغه موضوعګانې چې د ټرينګ (اساسي / تقويتي) په جريان کې زده کېږي د مؤثره نتايجو له پاره بايد په صنف کې مشق شي . برخه وال بايد ځانګړي ټرينګونه واخلي ترڅو د زړو او پخوانيو طريقو پرځای نوې درسي طريقې زده او پلې کړي .
د مهارتونو د مشق له پاره هر برخه وال بايد څو درسونه په ټولګيو کې تدريس / مشاهده کړي . د دې مقصد له پاره د ښوونکو مختلف ګروپونه جوړېږي .

په ټرېننګونو کې د ګروپ جوړښت

د ټرېننګ د ګروپ جوړښت (GROUP FORMATION)

لوی ګروپ چې شمېر یې ۳۰ ، ۳٦ ، ۴۰ ، او یا په اعظمي توګه ۴۸ برخه وال ولري ، د هغو د مهارتونو د تمرین له پاره هغه ګروپ له ۳ یا ۴ ټرېنرانو (ټرېننګ ورکوونکو) سره پر څلورو غټو ګروپونو ویشل کېږي .

هر یو F.E.S په مختلفو ښوونځیو کې د ۱۰ - ۱۲ ښوونکو د ګروپ لارښوونه کوي . د مهارتونو د تمرین له پاره د ښوونکو ۱۲ کسیز ګروپ په څلورو کوچنیو درې کسیز ګروپونو ویشل کېږي . ښوونکي لکه د B، A او C په شان تقسیمېږي .

هر ښوونکی به د لاندې کړنلارې سره عمل کوي :

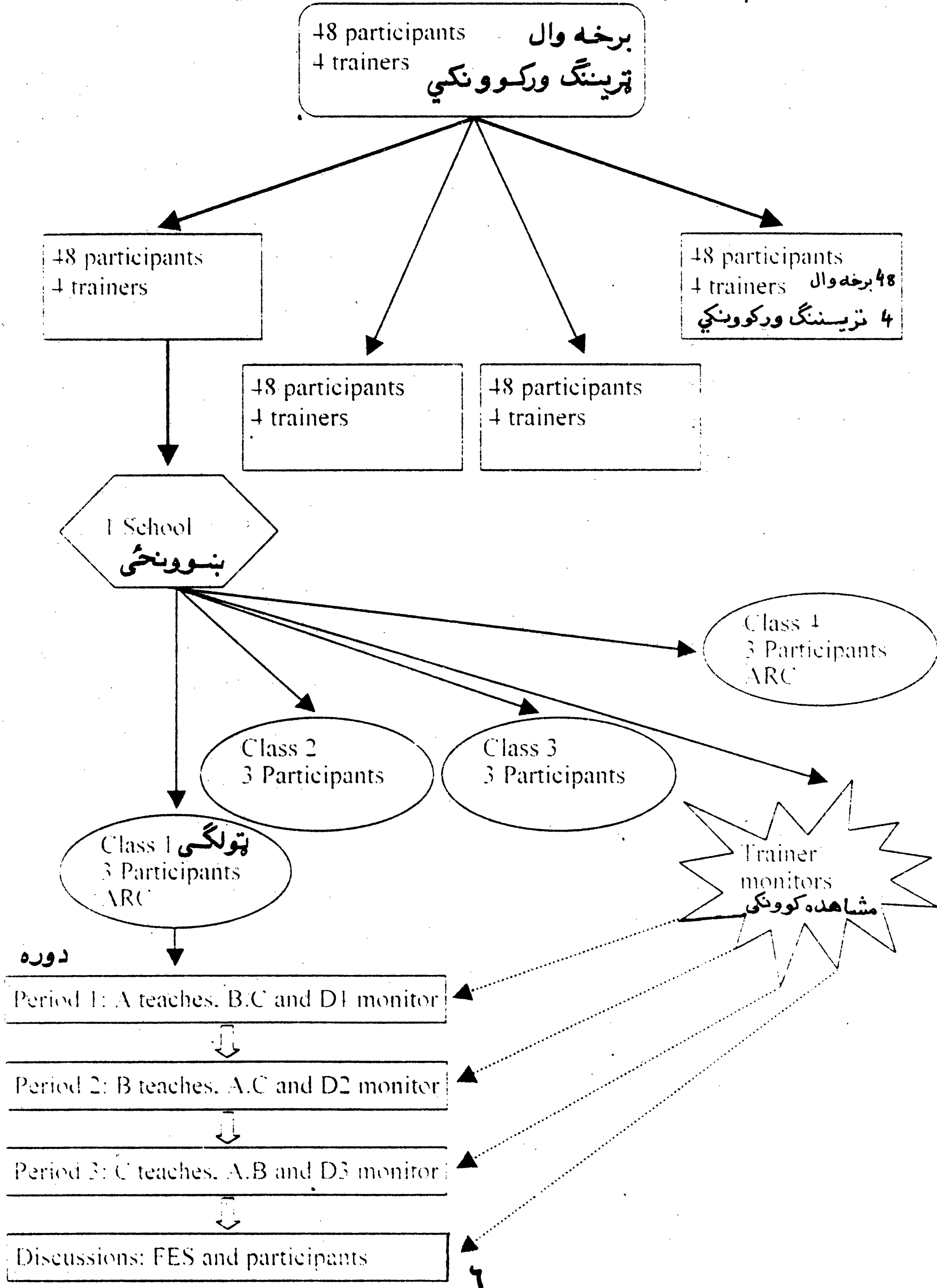
لومړی دوره : A ښوونکی ، B ، C او D_1 به مشاهده کوي .

دوهمه دوره : B ښوونکی ، A ، C او D_2 به مشاهده کوي .

درېمه دوره : C ښوونکی ، A ، B او D_3 به مشاهده کوي .

په داسې حال کې چې D_1 ، D_2 او D_3 د ټولګیو ښوونکي دي . د پورتني وېش مطابق هر برخه وال په یوه ورځ یا دوو ورځو کې یو عملي درس ورکوي .

F E S به د ټولو درسونو قسمي مراقبت کوي ، چې دیاګرام یې په لاندې ډول دی :



Each participant should teach at least 3, if possible 6
هربرخه وال دې لږ تر لږه ۳ اوکه ممکن وي ۶ درسونه ورکړي .
48 participants
4 trainers
برخه وال
ټرينګ ورکوونکي
48 participants
4 trainers
48 participants
4 trainers
48 participants
4 trainers
48 participants
4 trainers
48 برخه وال
4 ټرينګ ورکوونکي
1 School
ښوونځۍ
Class 4
3 Participants
ARC
Class 2
3 Participants
Class 3
3 Participants
Class 1 ټولګی
3 Participants
ARC
Trainer monitors
مشاهده کوونکی
دوره
Period 1: A teaches. B.C and D1 monitor
Period 2: B teaches. A.C and D2 monitor
Period 3: C teaches. A.B and D3 monitor
Discussions: FES and participants

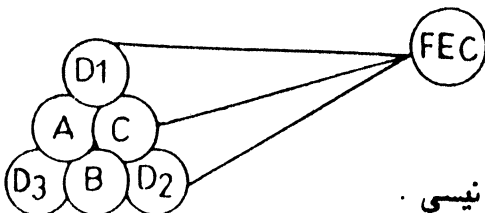
له عملي تدريس نه وروسته مباحثه يا مذاکره :

دگروپ د جوړښت له مخې هر ښوونکی د بل ښوونکي درسونه د مشاهدې د پاڼې مطابق مشاهده کوي . په نوموړې پاڼه کې د درس کميت اوکيفيت توضيح شوی دی . ټرينګ ورکوونکي تر عملي درسونو وروسته يو د بل پر درسونو باندې بحث کوي . هر برخه وال د بحث او مذاکرې په جريان کې د درس په حقيقي مفهوم يو له بل سره بحث کوي . مذاکرې او مباحثې د ښوونکو په منځ کې د پخوانيو مفکورو په بدلولو او د نويو عادتونو په راوستلو کې مرسته کوي . د اکثرو مباحثو په جريان کې لاندې ټکي په نظرکې نيول کېږي :

- مباحثه د هغه ښوونکي له خوا پيل کېږي چې درس يې ورکړی دی(ځاني ارزيابي).
- په دې برخه کې دګروپ غړي زياته توجه د درس مثبتوارخونو/ تقويت ته کوي .
- مباحثه د حقايقود ورکړل شوي درس پرمربوطو موضوعاتو باندې په آزادانه ډول ترسره کېږي .
- د مباحثې نتيجې روښانه او موضوعات يې زياتره پيداګوژيکي اړخ لري .
- F E S اوMT دې مجلس، ترڅاشې لاندې نه راولي، کوښښ دې وکړي چې موضوع روښانه وساتي .
- د ښوونکو د فردي توپيرونو په اساس په ټرينګونوکې د هغوی برخه اخيستنه هم توپيرلري مګر F.E.S اوM.T.S بايد هرچېرته د ټرينګ برخه وال په ټرينګ کې برخه اخيستلوته وهڅوي .
- FES خپلو مربوطو ښوونکو ته د درس يو ، دوه يا څو ټکي ور په ګوته کوي .
- په راتلونکو ورځوکې مباحثې يا مذاکرې بايد روښانه اوپرمخ تللې وي . د هماغه ښوونکي درسونه دې په مختلفو ورځوکې مقايسه شي .

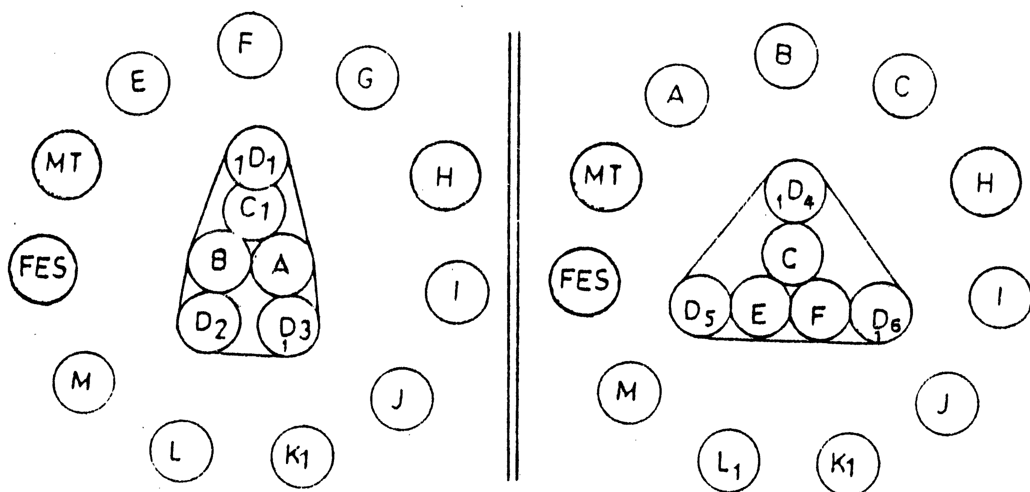
په مباحثاتوکې M.T.S او F.E.S په ښوکلمو او مناسبو طريقوسره لارښوونه کوي .

د مباحثو يا مذاکرو ډولونه :



د ښوونکو د ۳ يا ۴ کسيزه ګروپ په شمول چېرته چې A ،B ،C ترټرينګ لاندې کسان او D1 ، 2 ، 3 د ښوونځي ښوونکي دي ، دا ډول مباحثه له يوه ساعت څخه زيات وخت نيسي .

د تقریباً ۱۲ کسیزو ښوونکو د لوی ګروپ مخکې د ښوونکو تر منځ هر ګروپ چېرې چې A ، B ، C ………… M تر ټرېننګ لاندې کسان 3 ، 2 ، D د ښوونځیو ښوونکي دي . په دې ډول بحث / مذاکرې کې حقیقي استدلال د ۳ ، ۴ ښوونکو په مخکې وي او د لوی ګروپ نور ښوونکي یې اورې او قضاوت کوي .



دغه ډول مباحثه له دوو ساعتونو نه زیات وخت نیسي . په دواړو مباحثو کې MT / F.E.S د مباحثې د پروسې د ښه کېدو له پاره د رهنما (لاربنود) رول لوبوي .

د کار په جریان کې ټرېننګ (ON THE JOB TRAINING) :

دا ډول ټرېننګونه ښوونکوته د ستونزو د پیدا کېدو او یا د تدریس / زده کړې د عملي نیمګړتیا په وخت د MTS ، F.E.S د ورځنۍ مشاهدې په وخت کې ورکول کېږي .
داسې ټرېننګونه له ښوونکو سره د تدریس په جریان کې د نظریاتو ، هدایتونو او عملي درسونو له لارې د MTS ، F.E.S له خوا مرسته کېږي . داسې ټرېننګونه په ښوونځیو کې د مشکلاتو د حلولو په غرض د مناسبو لارو چارو موندلو له پاره د بحث له لارې د ښوونکو په مجلس کې باید تنظیم شي .
همدارنګه دا ټرېننګونه د ځینو درسونو په ورکولو یا د هغو موضوعاتو چې په ښوونځیو کې د ښوونکو د مشاهدې په وخت کې پیدا کېږي د بحث په نتیجه کې ترسره کېږي .
F.E.S تر هغه وخته یو ښوونکی تر ټرېننګ لاندې نیسي چې د هغه د تدریس

مهارتونه بنه شي او دايمي عادت يې وګرځي . د ضرورت په اساس دې بنوونکو ته لاربنوونه وشي چې له پخوانيو درسي طريقو څخه کار وانخلي او خپل ځان د تدريس له نويو معيارونو سره برابر کړي چې په تدريس کې يې يو دايمي بدلون منځ ته راشي .

د کار په جريان کې ټرېننګ (ON THE JOB TRAINING) :

د FES دبنوونځيو دکتنې پلان په لاندې ډول دی :

د لومړي بنوونځي دلومړنۍ اونۍ کتنه

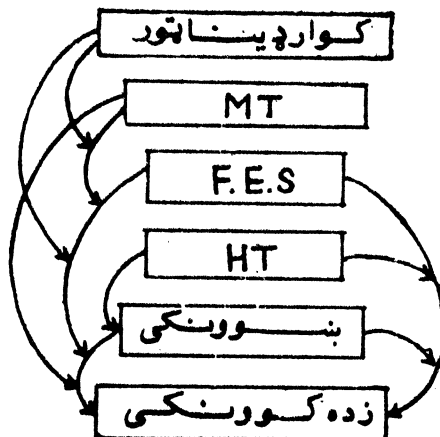
ورځې	بنوونکي				
دوشنبه	A	B	C	D	
سه‌شنبه	B	D	A	C	
چهارشنبه	B	D	B	C	له A سره مباحثه
پنجشنبه	C	A	B	D	له B سره مباحثه
جمعه	B	C	B	D	له C سره مباحثه
شنبه	F	C	F	E	له D سره مباحثه

په مختلفو بنوونځيوکې دکتنې دوهمه اونۍ

ورځې	دبنوونځي کود	بنوونکي				اوږده مباحثه
دوشنبه	2	A_2	B_2	C_2	D_2	له ټولو بنوونکو سره
سه‌شنبه	3	B_3	C_3	A_3	B_3	
چهارشنبه	4					
پنجشنبه	5					
جمعه	6					
شنبه	1					

د هر مشاهده شوي درس په پای کې له ۳ څخه ۵ دقیقو پورې د FES او بنوونکي تر منځ مباحثه کېږي . په دريمه اونۍ کې د F.E.S دوهم لمبر بنوونځي ، او په څلورمه اونۍ کې د دوهمې اونۍ د مهالوېش مطابق تنظيمېږي په همدغه طريقه M.T خپله توجه او کوښښونه د F.E.S او H.T د ټرېننګ / مشاهدې مهارتونوته چې د ټولګي په عملي جريان کې کېږي اړوي .

د کار په جريان کې د ټرېننګ د سويو شکل په لاندې ډول دی :



gtz BEFARe.



د منځنۍ او ثانوي دورې

د داخل خدمت ښوونکو د روزنې له پاره

تربيوي پروگرام

بيفير

د افغان مهاجرو له پاره اساسي زده کړې

د منځنۍ او ثانوي دورې

د داخل خدمت ښوونکو د روزنې له پاره

تربیوي پروګرام

بیفیر

د افغان مهاجرو له پاره اساسي زده کړې

Title of the book:

In Service

Training Program for Middle and Secondary

School's Teachers

Compilers:

Obaidullah Safi

Bismillah Wali Ahmadzai

Hamdullah Shirzai

Nafeesa Noor Suliman Khel

Abdul Jalil Waisi

Editorial Board:

Mir Abdul Malik Hashemi

Shah Agha Mujadidi

Calligrapher:

Abdul Halim Safi

Publisher:

G.T.Z-BEFARe

Knowledge Center

No. of Copies : 500

First Edition : December 2002

د کتاب نوم :

د منځنۍ اوثانوي دورې

د داخل خدمت ښوونکوله پاره

تربيوي پروګرام

تدوین او ترتیب :

عبيدالله صافی

بسم الله ولي احمدزی

حمدالله شېرزی

نفيسه نورسلېمانخېل

عبدالجليل ويسي

کتونکې ډله :

ميرعبدالمالک هاشمي

شاه آغا مجدّدي

خطاط :

عبدالحليم صافی

خپرونکی :

جي ، ټي ، زيډ - بيفير

علمي مرکز

تيراژ [illegible] د

لومړي چاپ : جدي ۱۳۸۱

فهرست

In Service

Training Program for Middle and

Secondary School's Teachers

BEFARe

Basic Education For Afghan Refugees